

Coperta I: Fotografii și picturi reprezentându-i pe M. Eminescu, Al. I. Cuza, I. L. Caragiale, Carol I și B. P. Hasdeu.

Coperta IV: Portrete (fotografii și picturi) ale scriitorilor M. Kogălniceanu, Al. Rosetti, I. Heliade-Rădulescu și D. Bolintineanu.

Editura SAECULUM VIZUAL
ISBN 978-973-8455-41-2

© Toate drepturile acestei ediții sunt rezervate
Editurii SAECULUM VIZUAL

D. Teleor

Anecdotele lui D. Teleor

ANECDOTE

despre mari personalități române

Ediție, prefată și tabel cronologic de
I. OPRİŞAN

Editura SAECULUM
VIZUAL București – 2016

Cuprins

Anecdotele lui D. Teleor (I. Oprisan)	5
D. Teleor. Tabel cronologic (I. Oprisan)	11
Nota asupra editiei (I. Oprisan)	19

DIN VOLUME

JON HELIADE-RĂDULESCU

Heliade lipscan	25 (213)
Cum lucra Eliade	27 (213)

C. A. ROSETTI

Din junetea lui C. A. Rosetti

Anecdote I	31 (214)
II	33 (214)
III	35 (214)
Cucoana Obudeanca	37 (214)
<i>Din periodice</i>	
Scaunul lui Ruset	39 (214)

AL. I. CUZA

Anecdotă din viață lui Cuza-Vodă	
Ciorba de linte a lui Cuza	45 (215)
O idee a lui Cuza	47 (215)
Bărbierul lui Cuza	48 (215)

Res Cuza și Liebrecht cărti	49 (215)
Favoritul	50 (215)
Cuza și bufonul	51 (215)
Cuza și consulii	52 (215)
Cuza și poetul Bolintineanu	53 (215)
Cuza și bătaia	54 (215)
Cum pedepsea Cuza	56 (215)
Cuza și căprarul	57 (215)
Niciun trădător	58 (215)
Cuza și ministeriabilii	59 (215)
Cuza și C. A. Rosetti	60 (215)
Glumele lui Cuza	61 (215)
Cuza despre Elena Doamna	62 (215)
O vizită la perceptie	63 (215)

Din periodice

[ALTE TEXTE DESPRE AL. I. CUZA ȘI EPOCA LUI]

Din vremea lui Cuza [I]	66 (215)
Din vremea lui Cuza [II]	68 (216)
Bolintineanu ministru	70 (216)
Bolintineanu la ospiciu	72 (216)

B. P. HASDEU

B. P. Hasdeu (Savantul – Omul de spirit – Spiritistul)	
Procesul Hasdeu-Maiorescu	77 (217)

CAROL I

Din viața regelui Carol I	
Din viața regelui Carol	83 (217)

Amintire de la încoronare (1881)	86 (218)
--	----------

Din periodice

Un dejun al regelui Carol pe câmpiiile Bulgariei	89 (218)
Din tinerețea regelui	92 (218)

MIHAI EMINESCU

Eminescu intim

Eminescu hamal în port	97 (218)
Eminescu sufleor	99 (218)
Cafeneaua de la Oteteleșanu	101 (218)
În Grădina Waldemar	103 (218)
La ospiciu	105 (218)
La România liberă	107 (218)
O serată cu Eminescu	109 (218)
Paltonul lui Eminescu	111 (218)
Eminescu și Veronica Micle	113 (218)

Din periodice

[ALTE ANECDOTE ȘI MĂRTURII DESPRE EMINESCU]

O noapte de Crăciun a lui Eminescu	114 (220)
Din viața lui Eminescu	117 (220)
Aniversarea lui M. Eminescu	119 (220)
Mizeria lui Eminescu	122 (222)
Talismanul lui Eminescu	124 (222)
O vorbă a lui Eminescu	126 (222)
25 ani de la moartea lui Eminescu	127 (223)
Eminescu la Cernăuți	128 (223)
O profecie a lui Eminescu	130 (223)

Cum a murit Eminescu	132 (224)
Eminescu revizor școlar	134 (224)
O anecdotă despre Eminescu	136 (225)

DIN PERIODICE

Enrich Winterhalder	
Winterhalder poet român	141 (226)
Alexandru Hrisoverghi	
Hrisoverghi	144 (226)
M. Kogălniceanu	
O anecdotă din viața lui M. Kogălniceanu	146 (226)
Mihail Kogălniceanu	
Anecdotă	148 (227)
Alexandru Pelimon	
Al. Pelimon.	
Un poet foarte original	150 (227)
Nicolae T. Orășanu	
N. T. Orășanu	152 (227)
Alexandru Depărățeanu	
O revoltă a lui Depărățeanu	154 (227)
N. Nicoleanu	
Poetul Nicoleanu nebun	156 (228)
Ion Creangă	
Din ghidușiiile lui Ion Creangă	158 (228)
Teofil Frâncu	
Teofil Frâncu. Amintiri	160 (228)
Nicolae Scurtescu	
Poetul N. Scurtescu – Amintiri –	163 (229)
Anghel Demetrescu	
Anghel Demetrescu (Amintiri)	166 (229)
I. L. Caragiale	
Din voiajurile lui Caragiale	169 (229)

Caragiale și Academia	173 (230)
Din viața lui Caragiale	176 (230)
Ce face Caragiale la Berlin	
Articol de reportaj literar	178 (231)
O pățanie a lui Caragiale	
(Articol de reportaj literar)	181 (231)
O conferință a lui Caragiale la Galați	183 (231)
Caragiale fluierat	186 (231)
I. L. Caragiale (Amintiri și anecdotă)	188 (231)
Din ale lui Caragiale	196 (232)
I. L. Caragiale	198 (232)
Saloanele literare din trecut	201 (232)

ADDENDA

Istoricul poeziei la un chef...	205 (233)
I. L. Caragiale – D. Teleor	207 (233)
Prea sărac	207
NOTE ȘI COMENTARII	211

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TELEOR, DUMITRU

Anecdote despre mari personalități române / D. Teleor;
ed., pref. și tab. cronologic de I. Oprîsan - București: Saeculum
Vizual, 2011.

Bibliogr.

ISBN 978-973-8455-41-2

I. Oprîsan, Ionel (ed.; pref.; tab. cronologic)

8'1374.2:821.135.1.09-36-135.1
008(498):929

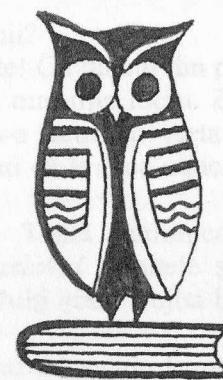
ION HELIADE-RĂDULESCU

— Da Auctor (1802–1872) —

— Desuntemu-mă de oamenii care nu sunt capabili să-și propună să învețe și să învățe. Așa sunt bineveniți la noi. Iată că suntem aici să învățăm, să învățăm și să învățăm.

- Iancu mare
aruncă cîinele. Cîinele
cîntă de răbdare.

A black and white photograph of a thick, antique book. The book is shown from a slightly elevated angle, highlighting its substantial thickness and the dark, possibly leather or cloth, cover. The binding is visible on the left side, showing the stitching that holds the pages together.

INTERVIEW

Heliade lipscan

- Înainte vreme breslele își aveau, dacă nu toate, mahalaua lor, dar cel puțin strada lor.

- Strada Blănarî, de pildă...

- Da. Acolo erau blănarii. Cine avea nevoie de blăni se ducea acolo.

- Strada Băcani.

- Sau cum se zicea mai demult „în Băcani“.

- Erau toptangii?

- Erau și toptangii. Dar ce găseai la ei! Rodii de Tarigrad, chitre mari, curmale, halvale de Indrinea și tot cișitul trebuincios. Când treceai pe uliță, te îmbăta miroșul de portocale, de apă de flori și de tot felul de bunătăți din Orient. Jupânu...

- Cine era jupânu?

- Jupânu în antereu, cu blană lungă până-n pământ, cu mătănii de sidef sau de lemn de măslin în mâna, sta surâzător în prag și te saluta cu: „plecăciune, arhon!“ sau: „Sluga, nene Ghiță!“

- Erau răi jupânu?

- Doamne ferește! Cu băieții din prăvălie erau de speriat. Îi băteau pentru cel mai mic lucru. Ziceau: „Aşa m-a băut și pe mine altul și m-a făcut om! Asta e învățătură, nu încape supărare“. Pretindeau că le face educație. Mulți erau hagii...

- Religioși?

- Lucru mare! Toată duminica, după ieșirea de la biserică, citeau *Ceaslovul* și altele și cântau încet felurite cântări de strană. Mulți știau slujba bisericească pe de rost.

- Dar lipscanii?

- Lipscanii aveau tot strada Lipscanilor de astăzi.

Respect pe De ce le-a zis lipscani?

- Fiindcă aduceau marfă de la *Lipsca*.
- Din Germania?
- Da, Ei, ce era p-atunci! Plecau pentru *taxid* zece, cincisprezece negustori neaoși și cum nu era drum de fier, făcea până la întoarcere două luni. D-atunci s-a înființat în *Lipsca* o capelă românească. Aveau nevoie.
 - Îi apuca Paștele, Crăciunul.
 - Vezi bine.
 - Și ce aduceau?
 - Ce aduceau? Mătăsuri după gustul vremii, găteli pentru mirese, blănuri scumpe...
 - Am auzit că-a fost băiat la lipscanie și Eliade Rădulescu, marele poet...
 - Da, a fost. Însă puțin de tot.
 - De ce?
 - Îl deteseră părinții ca să-i facă un viitor. Băiatul Ion nu se-năma la nicio treabă și...
 - Și...
 - Cum sunt părinții... Tatăl lui Iliad, căpitanul de poteră Ilie din Târgoviște, și-a adus aminte că are în București o rudă bună lipscan, iznaf cunoscut...
 - Ei?
 - Și a dus pe Ion la prăvălie la unchis-o.
 - Ca să-l procoapsească?
 - Vezi bine. Să-i dea o meserie.
 - Și Ion?
 - Ion era născut pentru altele. Într-o zi s-a apucat să critice în fața mușteriilor marfa lu stăpânu-so.
 - Ei!
 - Da. În altă zi l-a prins jupânul tocmai pe când se silea să convingă pe niște oameni care târguiseeră deja, că au plătit marfa prea scump, că e marfa proastă, că e cărpă goală, că au fost înselați, că una, că alta.
 - Și ce-a urmat?
 - Ion a mâncat o bătaie zdravănă și a fugit. Îl aștepta școală lui Lazăr și gloria cea mai frumoasă.

Din periodice

Cum lucra Eliade

- Ești obosit?
- Da, dragă Aristia!
- Lucrezi mult?
- Enorm. Ca și tine...
- Eu prepar o traducere din limba elină...
- Ce spui, Aristia!?
- Da, domnule Eliade.
- Traduc pe Homer.
- Eu am început să traduc poemele lui Lord Byron. Literatura română e în fașă; să începem cu opere bune. Traduc și *Ierusalimul liberat*, *Biblia*, *Matematica* lui Francœur...
- De dimineață unde ai fost?
- La o școală. Am ascultat cu evlavie imnul meu: *Cântarea dimineței*.
 - E sublim!
 - Pentru copii. Am trecut pe la colegiul Sfântu Sava; m-am abătut pe la Câmpineanu; șade aproape.
 - L-am văzut și eu.
 - De la Câmpineanu m-am dus la Vodă Alexandru Ghica... Eu sunt intermediarul între boieri și Vodă...
 - Știu.
 - Am corectat *Buletinul oficial*. Pe urmă am redactat numărul din *Curierul românesc*.
 - Ceva victorii rusești?
 - Da. Le-am făcut descrierea... cam fără gust...
 - La teatru...
 - La teatru sunt sufleor. Am suflat la repetiție piesa: *Mahomet* și pe *Britanicus*. Ce talent are Costache Rosetti!

Respect penitentiary institutions

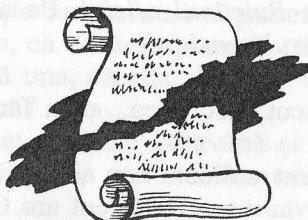
- După prânz am revăzut *Teatru Național*, revista noastră.
 - Cu critica pieselor care se joacă.
 - Da. Pe Lăscărescu, pe Ralița îi laud. Critic obiceiul d-a mișca mereu mâinile fără rost, și acela d-a se înzorzonă cu bijuterii.
 - Foarte bine.
 - Am citit nuvela: *O alergare de cai* a moldoveanului C. Negrucci. La Eforia Școalelor am regulat ceva cu Petrache Poenaru. Lucrătorii din tipografie sunt bolnavi de grije; elevii școalelor filarmonice îmi răpesc două-trei ceasuri pe zi.

Diseară avem întrunire.

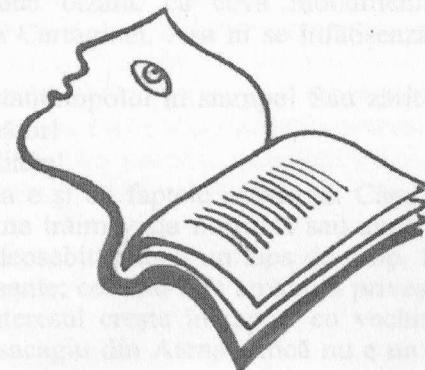
- La „Societatea Filarmonica“.
 - Vine și Bibescu; e vorba să cumpărăm Hanul Câmpinencei, pentru a clădi acolo Teatrul National

Ah! N-am timp nici să mă rad... Mă crezi? Îmi smulg cu mâna firele din barbă... Trebuie să vie acum aici poetul Iancu Văcărescu, vornicul... și n-am complectat materia pentru *Curierul de ambe-sexe*...

- Te las...

C. A. ROSETTI (1816-1885)

Din junetea lui C. A. Rosetti

Anecdote

- Eu știu o anecdotă despre marele democrat C. A. Rosetti, zise Zamfirescu cu care stam la masă, după ce luasem dejunul împreună.

- O anecdotă? Spune-o!

– Ea datează din cea mai fragedă vîrstă a fundatorului Românului.

– Cu atât mai bine. E mai interesantă. Are, cum se zice, mai mult interes istoric. După mine unul, vremurile sunt ca un oraș...

- Ei, bravo! Cum, ca un oras?

- Ca un oras

- Explică-te!

- Când umbli printr-un oraș, nu te impresionează aşa mult; când te depărtezi de el cu trăsura, îl zăreşti departe ca pe o grămadă bizară, ca ceva monumental, ca ruinele Palmirei sau Cartaginei. Aşa ni se înfăţişează un oraş și în zugrăveli.

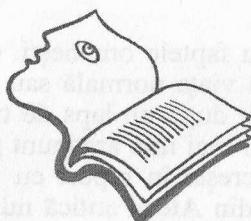
O! Constantinopolul în stampe! Sau zărit de departe! E ceva fermecător!

- În realitate!

- Tot aşa e și cu faptele omenești. Când facem istoria, adică, când ne trăim viața normală sau anormală, nu avem o impresie deosebită; după un laps de timp, faptele noastre ajung interesante; cel mai mic amănunt privește istoria și pe istorici și interesul crește în raport cu vechimea. Să să nu crezi că un sacagiu din Atena antică nu e un personaj ca și

Pericle Curiozitatea săti d-a cunoaște pe unul și pe altul ei același. Timpul șterge relele, timpul poleiește, timpul sfîntește, timpul îndumnezeiește.

- Bre! Bre!
 - Da, aşa e.
 - Aşa este; dar nu ţi-am spus anecdota cu C. A. Rosetti.
 - Spune-o.
 - Era pe vremea lui Alexandru Vodă Ghica.
 - Pe la 1835.
 - C-am p-atunci. Data sigură nu ţi-o pot spune. C. A. Rosetti sau Costache Rosetti, era... ce crezi că era?
 - Un băiat Tânăr și frumos.
 - Și cu părul mare pe spate.
 - Dar ce făcea?
 - Ce făcea? Poezii, desigur, poezii pe care le-a publicat într-un volum *Ceasurile de mulțumire*.
 - Aşa e. Însă avea și o funcție. Era polițai la Pitești.
 - El care a urât atât de mult pe polițiști, încât la moartea lui a lăsat cu grai ca să nu vie la funeralii nici măcar un sergent?
 - Da, el. Vodă Ghica l-a chemat într-o zi la București, la Palat și, când l-a văzut cu părul mare, a dat poruncă să-l tunză la moment.
 - Și l-a tuns?
 - Mai e vorbă? L-a tuns ciocan!
 - Rosetti ce-a zis?
 - S-a supărat rău. A plecat la Pitești înapoi, s-a dus dă-dreptul la Poliție și-a dat ordin dă-tuns pe toată lumea.
 - De ce?
 - Spunea la oameni c-așa a poruncit Vodă. Și ca probă se arăta pe el, tuns ridiche.

II

Să-ți spun si eu acum o anecdată tot din viata lui Rosetti.

- Spune, zise Zamfirescu.
 - Era pe vremea lui Cuza.
 - Pe la ce an?
 - Cam pe la 1864.
 - După lovitura de Stat?
 - După sau înainte, nu știu.
 - Bun!
 - Cuza tolera unele fapte cam arbitrare – știi aceasta din ziarele de pe atunci.
 - N-am citit ziare vechi.
 - Așa, de pildă, un jurnal era desființat pentru totdeauna...
 - Pentru totdeauna!...
 - Da. Și știi de ce-l desființa?
 - Pentru vr-un articol?
 - As! Pentru trei vorbe!
 - Trei vorbe?
 - Trei vorbe! E în „Monitor“ un raport la Vodă care sună cam astfel: „Ziarul *Conștiința* trebuie suspendat, pierzând și dreptul la cauțiunea depusă, pentru că într-un articol tradus din franțuzește are și următoarea frază: «Ici un tiran, dincolo un asuprit». Această frază vizează direct persoana Domnitorului etc.“
 - Și Vodă?
 - Vodă a decretat desființarea gazetei.
 - Pentru atât?
 - Pentru atât.
 - Grele timpuri!

Respect pentru Grele! Oameni ca C. A. Rosetti, I. C. Brătianu, nu puteau, firește, să suporte o astfel de stare.

Ei au agitat ideea ca cetățenii să refuze d-a plăti contribuțile.

- Și?

- Au reușit. Cetățenii nu mai voiau a plăti birurile.

Cel dintâi care a gonit pe perceptor a fost regretatul general Adrian.

- Dar C. A. Rosetti?

- El datora fiscului pentru patentă și alte dări, vro două sute de lei. Când i s-a prezentat agentul de încasări, a refuzat plata. Agentul atunci i-a sechestrat aşa-numitul *Scaun istoric*.

- De ce-i zicea istoric?

- Fiindcă i-l detese cadou consulul englez și fiindcă pe el scrisese în timpul revoluției de la 1848.

- Așa...

- Scaunul istoric a fost scos în vânzare publică.

- Unde?

- Într-o piață oarecare.

Și cât crezi că s-a scos pe el?

- Două sute de lei?

- Douăzeci de mii de lei, dominul meu!

- Cum se poate?

- Da. Revolta era în toate spiritele. Unchiul colonelului Polizu și unchiul d[omnului] Procopie Demetrescu au contribuit ca suma să se ridice aşa de mult.

- Ce timpuri!

- Da, ce timpuri!

III

- Eu știu una de când Rosetti era ministru de Interne.

- Bună!

- Ar fi trebuit să-ți spun multe de când era librar cu Winterhalder.

- A! da!

- Știi că mătușa lui a căzut jos leșinată când a citit firma *C. A. Rosetti și Winterhalder. Librărie*.

- De ce?

- Cum să ajungă nepotul său Costache negustor! El, fiu de boier?

- Are haz! Spune-o pe ceea când era ministru de Interne.

- Da. Într-o zi ușierul anunță: „Domnule Ministru, un domn căpitan vrea să vă vorbească!“ „- Să intre!“ ordonă Rosetti.

Căpitanul intră, făcu un compliment și începu:

„- Domnule Ministru, am o invenție“ „- Ce invenție?“

„- Sparg douăzeci de nuci cu mâna!“ „- Ce spui?“ „- Da, domnule Ministru! Vreau să brevetez invenția!“

Rosetii băgă de seamă că are a face cu un nebun și, fără să se turbure cătuși de puțin, îi spuse căpitanului: „- Domnul meu, invenția dumitale e ingenioasă, ea e menită să aducă mari servicii țării, dar nu e de resortul meu. Duceți-vă la d[omnul] Eugeniu Stătescu, ministrul de Externe, aci, alături, în casa Blaremburg. Invenția dumitale e de competența d[omniei] sale. Ei, Marine, ușier, du pe d[omnul] Căpitan la d[omnul] ministru de Externe!“

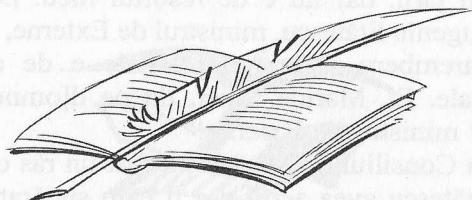
Seara, la Consiliul de Miniștri, a fost un râs omeric. Dar d[omnul] Stătescu avea aerul d-a fi cam supărat.

– Nu-ți spui, la rândul meu, cum Rosetti, la 1848, din beciurile poliției unde fusese arestat de Vodă Bibescu, a fost chemat ca ministru, după propunerea lui I. C. Brătianu; nu-ți spui cum a umblat pe sacă tot pe la acea epocă, cum a plâns ironic la arderea *Regulamentului organic*; ci am să-ți spun o anecdotă cam de pe la 1881 când era ministru de Interne.

– Spune.

– Într-o zi, intră la audiență un om cu o petiție în mână, și îndată ce se apropie de Rosetti, cade în genunchi. Rosetti văzându-l, cade și el în genunchi înaintea petiționarului fixându-l cu vioiciune. Observând că acesta continuă a sta prosternat, Rosetti strigă la el:

– Nu ți-e rușine, domnule, să stai așa în genunchi? A trecut vremea robiei și a ciocoilor când trebuie să stai cu capul plecat!

Cucoana Obedeanca

C. A. Rosetti era, după mamă, nepot al marelui boier Obedeanu, rudenie de care el nu prea făcea mare caz, dar cu care fiul său Horia, se lăuda întotdeauna spunând:

„Eu seamăn leit moșului meu Obedeanu, și ca figură, și ca corp, și ca tempereament“.

Cucoana Obedeanca, soția marelui boier pomenit, era o femeie impunătoare, o adevărată cucoană mare din protipendadă, care ținea la toate privilegiile de care se bucurau boierii și n-ar fi cedat cât de puțin din prerogativele clasei sale. Costache Rosetti, însă, sau Rosetache, nepotul său, adevărea pe deplin dreptatea proverbului că „nepotul e salba dracului“ și mătușa lui era, din cauza asta, totdeauna măhnită.

Într-o zi, marea cucoană Obedeanca – îmbrăcată în cea mai boierească și scumpă modă a vremii, cu șal scump și parfumat, cu șamșamalagea pe la piept, cu rețele scumpe pe la mâini, cu cercei cu boabă mare de brilliant, de-ți lua ochii, cu inele mari și groase de aur masiv în toate degetele, cu metanii cu boabe scumpe ca vișinele putrede într-o mână, cu rochie de taftă ce făsie plăcut pe la urechi, cu ceasornic de aur scump în brâu, cu mănuși de la madam marșand, de mode, – a plecat la plimbare în butca largă, cu patru cai înaintași, cu doi arnăuți în fustanele albe ca zăpada, la spate, cu unul cu iatagane și pistoale la brâu, pe capră, lângă vizitul tîgan rob, îmbrăcat în livrea la fel cu vizitii lui Vodă, căruia cucoana îi zicea vere. A plecat pe Podul Mogoșoaiei ca să fie văzută și să i se închine lumea de pe drum.

De la Cișmeaua Roșie începeau prăvăliile mari, boltele – cum se zicea p-atunci – și cucoana și-arunca ochii pe la